

CORNUL AFRICII – ERITREEA

Conf. univ. dr. Paul DUȚĂ
Institutul Diplomatic Român
București

Abstract: *The sanctions imposed by the Security Council in 2009 are based on possible involvement of Eritrea in Somalia and the dispute regarding the border with Djibouti, not penalising all parties that refused the verdict given by the Permanent Court of Arbitration on the dispute regarding the border between Eritrea and Ethiopia, which questions the morality of sanctions. The Security Council expresses its grave concern regarding the conflict between Ethiopia and Eritrea and its implications in the region, calling for the two countries to use all means to find a peaceful solution to the border dispute. Special attention in the East African space is given to six countries - Burundi, Djibouti, Ethiopia, Kenya, Somalia and Uganda - which constitute special teams; regional coalitions (East African Community) are used for surveillance operations to preserve peace in the region. Eritrea and Ethiopia signed "Agreement on Cessation of Hostilities" as a result of negotiations between the two countries, led by Algeria and the OAU.*

Keywords: Security Council, Eritrea, morality of sanctions, regional security

Cornul Africii

După 1960, majoritatea statelor africane își câștigă independența, totodată începând și un proces de integrare susținut constituindu-se mai multe organizații economice regionale:¹ ECOWAS (1975)², SADC (1992),³ COMESA (1994),⁴ AMU (1989),⁵ CEN-SAD (1998),⁶

¹ Regional Economic Communities (RECs).

² Economic Community of West African States (ECOWAS) - Benin, Burkina Faso, Cape Verde, Cote D'Ivoire, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea Bissau, Liberia, Mali, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Togo.

³ Southern African Development Community (SADC) - Angola, Botswana, DRC, Lesotho, Madagascar, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibia, Seychelles, Africa de Sud, Swaziland, Tanzania, Zambia, Zimbabwe.

⁴ Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA) - Burundi, Comoros, D.R. Congo, Djibouti, Egipt, Eritrea, Etiopia, Kenia, Libia, Seychelles, Madagascar, Malawi, Mauritius, Rwanda, Sudan, Sudanul de Sud, Swaziland, Uganda, Zambia, Zimbabwe.

⁵ Arab Maghreb Union (AMU) - Algeria, Libia, Mauritania, Maroc, Tunisia.

⁶ Community of Sahel-Saharan States (CEN-SAD) - Benin, Burkina, Faso, Africa Centrală, Ciad, Cote d'Ivoire, Djibouti, Egipt, Eritrea, Gambia, Ghana, Guinea Bissau, Liberia, Libia, Mali, Maroc, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Togo, Tunisia.

ECCAS-CEEAC (1981),¹ IGAD (1986)². Mai multe state africane sunt simultan membre ale mai multor inițiative.

Situația din Cornul Africii este în atenția Uniunii Africane, normalizarea relațiilor dintre Djibouti și Eritreea fiind pe primul plan. Uniunea Africană susține buna vecinătate între cele două state și depășirea problemelor litigioase, apreciind participarea Djibouti la misiunea AMISON dar și participarea cu o unitate de poliție African-led International Support Mission in the Central African Republic (MISCA).³

În 2015, statele din Cornul Africii (Djibouti, Etiopia, Eritreea, Somalia și Sudan) s-au confruntat cu o creștere a migrației ilegale atât pe teren dar și pe apă.⁴ În 2015, chiar dacă Yemen este într-un război civil sângeros, s-au înregistrat 92.466 de emigrați din Etiopia și Somalia (traversând Golful Aden) și din Djibouti (traversând Marea Roșie), se estimează că 90% sunt din Etiopia iar 10% din Somalia.

În 2015, se estimează că în Yemen și Cornul Africii au sosit peste 16.000 de emigranți; Cornul Africii este sursa principală a emigraților veniți în Europa prin Marea Mediterană. În 2014, peste 210.000 au ajuns în Italia (cei mai mulți) și Grecia. În 2015, 1.011.712 au ajuns din Africa în Europa, în principal în Grecia (80%) și Italia (20%); sursa principală pentru emigranții din Italia o constituie Eritreea (37.000), urmată de Somalia (11.000), Sudan (9.000). Din Cornul Africii au venit peste 66.000 de emigranți (6,5 %).

Viitorul mediului de securitate (Burundi, Djibouti, Eritreea, Etiopia, Kenia, Rwanda, Seychelles, Somalia, Tanzania și Uganda) depinde de modalitatea și gradul de intentate ale implicării SUA, formulate în ”Joint Force 2020”.⁵

Conceptul de operații integrate globale⁶ include elemente integrate, poziționate global asamblate rapid și corelat de cu misiunile partenerilor pentru integrarea capacităților în mod coerent pe domenii, eșaloane, granițe geografice și afiliere organizaționale.⁷ În Djibouti (Camp Lemonnier), ca parte a prezenței americane pe continentul african CJTF-HOA⁸ conduce cooperarea de securitate din teatru⁹ prin care sprijină entitățile africane regionale să neutralizeze organizațiile extremiste violente; de asemenea, este responsabilă cu asigurarea

¹ Economic Community of Central African States (ECCAS-CEEAC) - Angola, Burundi, Cameroon, Africa Centrală, Ciad, Congo (Brazzaville), D.R. Congo, Guinea Ecuatorială, Gabon, Rwanda, Sao Tome et Principe.

² Intergovernmental Authority on Development (IGAD) - Djibouti, Eritreea (suspended), Etiopia, Kenia, Somalia, Sudan, Uganda.

³ Vezi Peace and Security Council (PSC), *Activities and the State of Peace and Security in Africa The AU Commissioner for Peace and Security concludes consultations with djiboutian and eritrean authorities*, African Press Organisation. Database of Press Releases Related to Africa, May 8, 2014, African Press Organization – APO, Lausanne.

⁴ Indicatorii analizei: (1) Sosiri în Yemen din Cornul Africii; (2) Sosiri în Cornul Africii din Yemen; (3) Sosiri în Europa; (4) Emigrați decedați; (5) Naționalitatea emigranților. *Irregular Migration in Horn of Africa Increases in 2015*, African Press Organisation. Database of Press Releases Related to Africa, Jan 26, 2016, African Press Organization – APO, Lausanne.

⁵ Grigsby, Wayne W, Jr; Fox, Todd; Dabkowski, Matthew F; Phelps, Andrea N., ”Globally Integrated Operations in the Horn of Africa through the Principles of Mission Command,” *Military Review*, Volume: 95, Issue: 5, Sep/Oct 2015, Fort Leavenworth, pp. 8-18.

⁶ globally integrated operations.

⁷ Chairman of the Joint Chiefs of Staff, *Capstone Concept for Joint Operations: Joint Force 2020* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office [GPO], 10 September 2012), iii, <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a568490.pdf>. (accesat în 27 ianuarie 2016).

⁸ Combined Joint Task Force- Horn of Africa (CJTF-HOA).

⁹ theater security cooperation (TSC).

accesului și a libertății de mișcare pentru forțele americane care intervin ca răspuns la crizele regionale.

Africa de Est cuprinde un mozaic de națiuni și popoare și cu resurse naturale uriașe, zguduită de numeroase conflicte persistente, un adevărat mediu complex și dinamic care nu poate fi controlat prin eforturi unilaterale fiind necesară o strategie pe termen lung pentru contracararea amenințărilor pe bază de parteneriat pentru înfrângerea extremismului violent.

În cadrul Comandamentului american pentru Africa (USAFRICOM)¹ din Camp Lemonnier, CJTFHOA colaborează cu militari din națiunile partenere² pentru constituirea unei rețele de grupuri unificate de acțiune pentru sprijinirea misiunii Uniunii Africane în Somalia.³

Se estimează că în viitor, elementele operațiilor globale integrate presupun flexibilitate în alegerea forțelor care vor fi utilizate în mod reunit, în funcție de spațiile geografice și caracteristicile funcționale, trebuie să se organizeze și structureze singure în funcție de provocările de securitate. Un model poate fi cel al unității constituite pe baza experienței din Afganistan.⁴

O atenție specială în spațiul Africii de Est se acordă unui număr de șase state - Burundi, Djibouti, Etiopia, Kenia, Somalia și Uganda – pentru care se constituie echipe speciale; coalițiile regionale (Comunitatea Est Africană) sunt folosite pentru supravegherea operațiilor de menținere a păcii din regiune.⁵

Odată cu sosirea soldaților din Uganda și Burundi în cadrul operațiunii de menținere a păcii din Somalia, a început să fie pusă problema înzestrării cu transportoare blindate (MRAPs)⁶ folosite în Afganistan, a trupelor ugandeze⁷ care își exercitau misiunea în Mogadishu, rezolvare care a ridicat probleme foarte serioase prin efortul cerut timp de șase luni.⁸

Eritreea

În perioada post război rece, Cornul Africii conectat la contextul global, securitatea acestei regiuni este centrată pe rolul jucat de Eritreea, o putere regională cheie.⁹

Eritreea după apariția sa ca stat independent a fost considerată ca un posibil jucător care va contribui la întărirea cooperării în mediul volatil al Cornului Africii, dar evoluțiile de la

¹ U.S. Africa Command (USAFRICOM).

² Burundi, Comoros, Djibouti, Franța, Italia, Japonia, Kenia, Coreea de Sud, Spania, Uganda, Marea Britanie și Yemen.

³ African Union Mission In Somalia (AMISOM), "AMISOM Mandate," 2015, AMISOM website, <http://amisom-au.org/amisom-mandate>. AMISOM este o misiune de menținere a păcii cu un mandat în cadrul căreia se prevede și "reduc[ing] the threat posed by Al Shabaab ... [and] establishing conditions for effective and legitimate governance across Somalia." (accesat 9 ianuarie 2016).

⁴ International Security Assistance Force in Afghanistan.

⁵ East African Community Corporate Communications and Public Affairs Department, "About EAC," http://www.eac.int/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=53, (accesat 9 ianuarie 2016).

⁶ "Mine-Resistant Ambush Protected" vehicles, or MRAPs.

⁷ Uganda People's Defence Force.

⁸ Carlin Leslie, "Bilateral Efforts to Achieve Regional Effects," 26 January 2015, <http://www.hoa.africom.mil/story/10576/bilateral-efforts-to-achieve-regional-effects>. (accesat 22 ianuarie 2016).

⁹ Woodward Peter, *Crisis in the Horn of Africa: Politics, Piracy and the Threat of Terror*, New York, NY: I.B. Tauris, 2013, pp. 5-9.

confruntări diplomatice spre ciocniri cu statele vecine (Sudan, Yemen, Etiopia și Djibouti) au temperat foarte repede optimismul inițial.¹

În 1991, după 33 de ani de lupte Frontul de Eliberare al Poporului Eritrean (EPLF)² intră în Asmara, capitala Eritreei (numele dat de sistemul colonial italian, în 1889) înlăturând sistemul etiopian (1952-1991), după cel mai lung conflict african.³

Scenariile optimiste despre Africa plecau de prezumția că Eritrea, Africa de Sud, Uganda, Rwanda și Etiopia se vor constitui în state emergente cu un rol conducător în redescoperirea Africii după decenii de corupție, sărăcie, inegalitate și violență.⁴

În 23-25 aprilie 1993, Eritreea se declară independentă în urma unui referendum desfășurat sub supraveghere internațională, devenind rapid și membră a Organizației Unității Africane și al Națiunilor Unite.

În 1994, EPLF se transformă în Frontul Popular pentru Democrație și Justiție (PFDJ).⁵ Liderul Isaias Afwerki își construiește un regim de control absolut asupra societății și statului folosindu-se de conflictul de graniță cu Etiopia, constatându-se că problemele politice, economice și sociale continuă să subziste.⁶

Între 1998-2000, se desfășoară războiul etiopiano-eritrean cu peste 70.000 de morți de ambele părți, însoțit începând din iunie 1998 de conflictul minor ad-hoc între Eritreea și Djibouti. Relațiile tensionate ale Eritreei cu statele vecine a născut preocupări la nivelul organizațiilor internaționale.⁷

În 5 iunie 1998, Secretarul General, ca urmare a izbucnirii luptelor la granița dintre Etiopia și Eritreea, își exprimă îngrijorarea față de escaladarea acestora⁸. Deși anterior SUA și Rwanda depuseseră eforturi de mediere susținute de către Națiunile Unite, totuși situația devine tot mai dificilă⁹, în ciuda apelurilor comunității internaționale de încetare imediată a ostilităților¹⁰.

¹ Bogale Befekadu, *Eritrea's Relation with IGAD and the OAU/AU: The Domestic and International Dynamics*, Alternatives: Turkish Journal of International Relations, Volume: 13, Issue: 3, 2014, Fatih University, Istanbul Turkey, p. 5.

² Eritrean People's Liberation Front (EPLF).

³ Woldemikael Tekle M., "Introduction: Postliberation Eritrea," *Africa Today*, Volume: 60, Issue: 2, Winter 2013, Indiana University Press, Bloomington, p. 11-15.

⁴ In the early 1990s, Isaias Afwerki, Yoweri Museveni of Uganda, Paul Kagame of Rwanda, and Meles Zenawi of Ethiopia were dubbed the new generation of African leaders, leaders of this African renaissance. Vezi Oloka-Onyango, Joseph. 2004, "New-Breed Leadership, Conflict, and Reconstruction in the Great Lakes Region of Africa: A Sociopolitical Biography of Uganda's Yoweri Museveni," *Africa Today* 50, pp. 29-52.

⁵ People's Front for Democracy and Justice (PFDJ).

⁶ *Article 19. 2013. Country Report: Eritrea: A Nation Silenced*. 3 June. <http://www.article19.org/resources.php/resource/3494/en/eritrea:-a-nation-silenced>, (accesat 21 ianuarie 2016).

⁷ Vezi African Intergovernmental Organizations

⁸ Artileria eritreană doboară trei avioane etiopiene care bombardau localitatea Asmara, un pilot fiind capturat. La rândul ei, Etiopia capturează un pilot eritrean, pe fondul luptelor continue, vezi, "Eritrea's Chief Sees No Halt In Border War With Ethiopia," în *The New York Times*, June 7, 1998, p. 8.

⁹ La începutul lunii iunie 1998, se duc lupte grele, trupele etiopiene trec peste graniță atacând pozițiile eritreene de la Ambesete Geleba, în apropierea orașului Zala Ambesswa situat la aproximativ 60 de km de capitală. Forțele etiopiene au folosit tancuri și artilerie grea, vezi, McKinley James, "Ethiopians and Eritreans Resume Border Battle," în *The New York Times*, June 4, 1998, p. 13, "Ethiopia and Eritrea Said to Renew Fighting," în *The New York Times*, June 2, 1998, p. 8, McKinley James, „Border Dispute in Horn of Africa Threatens War”, în *The New York Times*, June 1, 1998, p. 3.

¹⁰ Cele două state care dădeau impresia că se găsesc într-o state de pace și început de prosperitate, în fapt cumpărau sisteme de arme foarte scumpe ceea ce indica pregătirile pentru un război deschis. Numeroși analiști

În 10 iunie 1998, SUA și Rwanda¹ prezintă Secretarului General un plan general de implementat și recomandări. În faza inițială este prevăzută desfășurarea de observatori militari și a unei echipe tehnice de delimitare / demarcație a graniței comune dintre Etiopia și Eritreea² cu participarea și acordul celor două state. Eforturile de mediere eșuează.

Consiliul de Securitate își exprimă³ grava îngrijorare privind conflictul dintre Etiopia și Eritreea și implicațiile acestuia în regiune, solicitând celor două state să utilizeze toate mijloacele pentru găsirea unei soluții pașnice pentru disputa de graniță⁴. Se condamnă folosirea forței și se solicită să se înceteze ostilitățile. Se salută abținerea de la executarea de lovituri aeriene⁵.

În 29 ianuarie 1999, Consiliul de Securitate cheamă⁶ ambele părți „în termeni duri” să se abțină de la acțiuni militare⁷.

În februarie 1999, Consiliul de Securitate solicită⁸ părților încetarea ostilităților. Se cere tuturor statelor să pună capăt livrărilor de arme și muniții celor două state. În 9 februarie, Președintele Consiliului de Securitate afirmă că măsurile întreprinse pentru stoparea conflictului sunt „foarte active”.

Este salutată decizia Eritreei de a accepta „Acordul cadrul” pentru rezolvarea disputei de graniță care este baza conflictului cu Etiopia. În 27 februarie 1999, Consiliul de Securitate

avertizau că în viitorul conflict vor fi implicate efective sporite de combatanți, conflictul fiind generator de instabilitate și focar de criză în Cornul Africii. Etiopia și Eritreea cumpără elicoptere cu piloți, arme și muniții. China livrează Etiopiei arme și muniții în cantități mai mari decât cele contractate. În Eritreea, cel puțin nouă avioane de transport ucrainiene descarcă pistoale automate model Kalashnikov, muniții și grenade. Vezi, Bonner Raymond, „Despite Cutoff by US, Ethiopia and Eritrea Buy Weapons”, în *The New York Times*, July 23, 1998, p. 10.

¹ Pe fondul luptelor de artilerie de-a lungul graniței, primul ministru etiopian acceptă „Planul de Pace” propus de Ruanda și SUA care pune capăt acestui război. Însă Eritreea nu a răspuns propunerii, vezi, „Ethiopia Accepts Plan to End Eritrea Battles”, în *The New York Times*, June 5, 1998, p. 8.

² Despre dimensiunile geopolitice globale, regionale și naționale ale conflictului dintre Eritreea și Yemen privind Insulele Hanish și implicațiile acestui conflict asupra securității în regiunea de sud a Mării Roșii, vezi, Lefebvre Jeffrey, „Red Sea Security and geopolitical-economy of the Hanish Island dispute”, în *Middle East Journal*, Summer 1998, p. 367-385.

³ Rezoluția Consiliului de Securitate nr. 1177 (1998) din 26 iunie 1998.

⁴ Despre istoricul ciocnirilor pe frontieră vezi, „International: Split ans slug”, în *Economist*, September 19, 1998, p.60. Conflictul de graniță care începea să se transforme într-un război deschis se datorează defectuosului mod de stabilire a graniței, în 1993 când Eritreea își proclamă independența față de Etiopia, vezi Bald Margaret, „A fratricidal war”, în *World Press Review*, August 1998, p. 27.

⁵ Aceste două state, dintre cele mai sărace din lume, în fapt se luptă pentru o mică zonă muntoasă, vezi, „International: Why are they fighting?” în *Economist*, June 13, 1998, p.44. Totuși, motivele sunt neclare și chiar contradictorii. Este un război pe care șefii celor două state susțin că nu-l doresc, început dintr-o minoră dispută de graniță care poate fi foarte ușor rezolvată de către experți cartografi și istorici. Însă, nici primul ministru etiopian Meles Zenani și nici președintele eritrean Isaias Afewerki nu sunt în stare să oprească vărsarea de sânge. În esență, disputa privește câteva parcele de teren, care sunt considerate de eritreeni ale lor, ele fiind înainte de 1993, data proclamării independenței Eritreei, sub administrația provinciei Tigre. Eritreea susține că administrația locală a colonizat aceste zone cu mii de etiopieni gonindu-i pe eritreeni, McKinley James, „Eritrea-Ethiopia War: Unwanted but Unchecked”, în *New York Times*, June 12, 1998, p. 3.

⁶ Rezoluția Consiliului de Securitate nr. 1226 (1999) din 29 ianuarie 1999.

⁷ Speranțele într-o „renastere” africană încep să devină iluzorii. Liderii etiopian, eritrean precum și ai altor state africane sunt mai preocupați de dispute de graniță, decât de problemele economice, Vezi, „International: The new princes fall out”, în *Economist*, May 23, 1998, pp. 43-44.

⁸ Rezoluția Consiliului de Securitate nr.1227 (1999) din 10 februarie 1999.

consideră că acest acord „reprezintă o bază viabilă” pentru o rezolvare pașnică și afirmă că va pune la dispoziția părților toate mijloacele necesare pentru implementarea acordului de pace¹.

În 4 martie 2000, Consiliul de Securitate cere ambelor părți să înceteze imediat luptele pentru a fi create condițiile necesare implementării „Acordului Cadru”, din 17 decembrie 1999, al OUA, aprobat de Organul Central al Mecanismului pentru Prevenirea, Managementul și Stingerea Conflictelor al OUA². Președintele Consiliului de Securitate afirmând că deși cele două state acceptaseră acordul de pace, deplânge faptul că ostilitățile nu încetaseră și regretă că Etiopia desfășoară acțiuni militare.

În mai 2000, Consiliul de Securitate își exprimă³ regretul pentru izbucnirea luptelor dintre Eritreea și Etiopia cerându-le să înceteze imediat toate acțiunile militare. În 17 mai, Consiliul de Securitate condamnă⁴ continuarea luptelor și cere ambelor părți să înceteze acțiunile militare, să se abțină de la folosirea viitoare a forței, să își retragă forțele din angajările militare și să nu mai întreprindă acțiuni care să agraveze situația. Se solicită să se desfășoare discuții sub auspiciile OUA, interzicându-se traficul de arme și muniții spre Eritreea și Etiopia precum și acordarea de asistență tehnică și pregătire în domeniul militar.

În 18 iunie 2000, Eritreea și Etiopia semnează „Acordul de încetare a Ostilităților” ca urmare a negocierilor dintre cele două state, conduse de către Algeria și OUA.

În noiembrie 2000, Președintele Consiliului de Securitate considera că UNMEE trebuie să contribuie la realizarea unui climat pozitiv pentru negocieri, subliniind importanța măsurilor de creștere a încrederii între părți. Sunt încurajate părțile să realizeze un acord privind eliberarea imediată a civililor sub auspiciile Comitetului Internațional de Cruce Roșie.

În 2001, Eritreea se constituie în una dintre cele mai represive state africane cu un număr uriaș de refugiați din motive de siguranță și securitate; în ciuda așteptărilor ca fenomenul migrării să înceteze după încheierea războiului Etiopia-Eritreea, el a continuat și după declararea independenței.⁵

Războiul de graniță Etiopia-Eritreea nu a rezolvat esența problemei – nici război, nici pace - generând consecințe economice și politice nefaste asupra cetățenilor, întreținând fenomenul migraționist al populației spre statele vecine. Reputația internațională a Eritreei este stirbită de acuzațiile că sprijină insurgenții somalezi Al Shabab atrăgând atenția Consiliului de Securitate.

În 2002, o comisie internațională destinată rezolvării disputelor de graniță își prezintă concluziile asupra delimitării graniței dintre cele două state dar nu se trece la realizarea demarcației datorită obiecțiilor Etiopiei.

Eritreea și Etiopia stabilesc să respecte deciziile comisiei internaționale pentru demarcarea de graniță⁶, dar în ciuda intervenției internaționale, resentimentele, animozitățile din trecut blochează demarcarea liniei de graniță.

¹ Paul Duță ș.a., *Africa – o țintă economică?* Editura Tehno Media, Sibiu, 2009, pp. 281-290.

² Central Organ of the OUA Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution.

³ Rezoluția Consiliului de Securitate nr.1297 (1998) din 12 mai 1998.

⁴ Rezoluția Consiliului de Securitate nr.1298 (2000) din 17 mai 2000.

⁵ *Eritrea Profile. 2013. Meeting Organized by PFDJ Focusing on Reorganization and Assignment Concludes Adopting Resolutions and Action Programs. 21 September.* http://50.7.16.234/eritrea-profile/eritrea_profile_21092013.pdf. (accesat 21 ianuarie 2016).

⁶ Ethiopia-Eritrea Boundary Commission's – EEBC.

Etiopia refuză să își retragă trupele în spatele graniței comune până când erorile tehnice ale EEBC prin care se ignoră „geografia umană” nu vor fi reparate, inclusiv returnarea localității Badme, motivul declanșării războiului din perioada 1988-2000.

Eritreea insistă ca deciziile EEBC să fie implementate fără modificări. Începând cu 2000, UNMEE monitorizează o zonă tampon prevenind o reizbucnire a conflictului.

Sudanul acuză Eritreea că acordă sprijin grupurilor de rebeli sudanezi. Eritreea protestează față de atitudinea sfidătoare a Yemenului care continuă să trimită vase de pescuit în zona insulele Hanish care sunt recunoscute ca aparținând Eritrei prin decizie a Curții Internaționale de Justiție.

Starea excepțională în Eritreea se explică prin mai mulți factori: niciodată nu a fost făcută vreo demilitarizare și nici ridicată starea excepțională. În 1996, este introdusă ”o curte specială” pentru judecarea oficialilor corupți din compania Red Sea Trading Co., în 1997 este ratificată. În 1998, începe războiul cu Etiopia, prilej cu care se extinde starea excepțională la întreaga societate și pe durată nedeterminată. În continuare fenomenul migraționist continuă să existe; în regiunea Tigray, aflată la granița cu Etiopia etiopieni din regiune sunt obligați să plece în Etiopia, minoritățile religioase (Martorii lui Iehova, Penticostalii, grupuri de creștini) toți iau calea exilului. Destinațiile de exil ale tinerilor care nu doreau să se înroleze în serviciile naționale sunt Etiopia și Sudan.¹

Stratificarea socială în societatea eritreană depinde participarea sau la război: ex-combatanții EPLF și deveniți membrii PFDJ (*tegadelti - gebar*) estimați la aprox. 95.000 și populația (*hafash - 'nationals'*). În cadrul elitei, sunt două structuri cei din diasporă și cei locali, fiecare cu drepturi și obligații specifice.²

În 2002, serviciul militar este conectat cu un program de dezvoltare (Warsai-Yikealo) în care tinerii sunt obligați să muncească pe o perioadă nedeterminată; această măsură a făcut ca tineretul să aleagă calea exilului, să devină popor fără țară, deși continuă să păstreze legăturile cu cei de acasă.³ Globalizarea rapidă a născut distincția între cetățenii care au rezidența în țară și cei care lucrează înafara granițelor dar și un mecanism național pentru facilitarea migrației, statul neavând o responsabilitate conturată dar solicită plata anumitor taxe și să contribuie la efortul de război.⁴

În 2005, se înregistrează posibilitatea reizbucnirii conflictului. În ciuda eforturilor de continuare a procesului de pace, de depășire a punctului mort la care se ajunsese, părțile aflate în conflict rămân pe poziții ireconciliabile. Comunitatea internațională încearcă în zadar să convingă Eritreea să angajeze dialoguri cu Etiopia. În timp ce Etiopia refuză să accepte deciziile EEBC, Eritreea își menține refuzul de a accepta punctul cinci din Planul de pace propus de Etiopia, în noiembrie 2004.

Doi factori înrăutățesc situația. Primul, în perioada decembrie 2004 și începutul anului 2005, Etiopia își mută forțele armate mai aproape de TSZ⁵. Cu toate că, Etiopia susține că

¹ ICER. 2011. *The Saga of the Eritrean Refugees and the Human Smugglers*. 14 September. http://iceritreanrefugees.org/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=112, (accesat 21 ianuarie 2016).

² Lionel Cliff and Basil Davidson. 1988. *The Long Struggle of Eritrea for Independence and Collective Peace*. Trenton, N.J.: Red Sea Press, pp. 25-29.

³ Levitt, Peggy and R. de la Dehesa. 2003. *Transnational Migration and the Redefinition of the State*. *Ethnic and Racial Studies*, 26, pp. 587-611.

⁴ Ong, Aihwa. 1999. *Flexible Citizenship: The Cultural Logic of Transnationality*. Durham and London: Duke University Press, pp. 31-43.

⁵ *The Temporary Security Zone – TSZ*.

această manevră este defensivă, Eritreea o consideră de natură agresivă. Etiopia nu ține cont de solicitarea Consiliului de Securitate să revină la vechiul dispozitiv.

În 5 octombrie, Eritreea interzice zborul elicopterele și patrulelor de noapte ale UNMEE în TSZ¹.

Interdicția afectează abilitatea UNMEE să monitorizeze și să observe dezvoltările din TSZ și să avertizeze comunitatea internațională despre orice pericole. Apelurile UNMEE, Consiliului de Securitate adresate Eritreei de a renunța la interdicție rămân fără răspuns.

În noiembrie, Consiliul de Securitate solicită Eritreei să ridice interdicția de zbor impusă UNMEE și cere ambelor părți să dea dovadă de maximum de precauție și să se reîntoarcă la pozițiile din decembrie 2004, în cel mult 30 de zile.

În 6 decembrie, guvernul eritreean solicită personalului UNMEE cu naționalitate americană, canadiană, europeană și din Federația Rusă să părăsească Eritreea în 10 zile, decizie puternic condamnată de Națiunile Unite. Secretarul General subliniază că decizia Eritreei contravine obligațiilor sale prevăzute de principiile fundamentale ale operațiunilor de menținere a păcii ale Cartei ONU. Elicopterele UNMEE sunt relocate și o parte din personalul său este mutat în Etiopia.

În iunie 2006, ICU cucerește și controlează Mogadishu dar și sudul și centrul Somaliei pentru câteva luni. Succesul ICU conduce la invazia Somaliei de către Etiopia nu doar din cauza amenințării ce o prezenta ICU dar și din temerea că ICU este sprijinită de Eritreea, conflictul dintre Etiopia-Eritreea devenind un proxy war în Somalia.² ICU fiind înfrânt se retrage în Eritreea și formează Alianța pentru Reeliberarea Somaliei (ARS)³ care în scurt timp se rupe în două grupări – grupul Asmara (condus de Sheikh Sharif Sheikh) și grupul Djibouti. Grupul Asmara sprijină pe cei care se retrag din Somalia în Eritreea acuzând foștii camarazi că asigură logistica foștilor dușmani Al Shabab.⁴

Sanționarea Eritreei

În 23 decembrie 2009, Consiliul de Securitate impune sancțiuni Eritreei, completate în 2011 pentru continuarea sprijinului acordat grupurilor armate care destabilizează Somalia și alte părți din Cornul Africii.

În 2009, sancțiunile impuse de Consiliul de Securitate Eritreei au la bază posibilă implicare a Eritreei în Somalia și disputa de graniță cu Djibouti, nesancționându-se toate părțile care au refuzat verdictul Curții Permanente de Arbitraj privind disputa de graniță dintre Eritreea și Etiopia, ceea ce pune sub semnul întrebării moralitatea sancțiunilor. Aceste sancțiuni sunt suportate de populația din Eritreea existând un risc real să ducă la colapsul acestui stat.⁵

¹ Guvernul susține că măsura este necesară pentru protecția teritoriului său, dar ea trezește suspiciuni în rândul comunității internaționale – și cu atât mai mult în Etiopia – privind adevăratele intenții ale Eritreei.

² International Crisis Group (ICG). 2007. "Ethiopia and Eritrea: Stopping the Sliding to War." *African Briefing No. 48* (November 5), pp. 3-9.

³ Alliance for the Re-Liberation of Somalia (ARS).

⁴ United Nations, *Security Council Imposes Sanctions on Eritrea over Its Role in Somalia, Refusal to Withdraw Troops Following Conflict with Djibouti*. 29 December 2009. <http://www.un.org/News/Press/docs/2009/sc9833.doc.htm>, (accesat 21 ianuarie 2016).

⁵ Bereketeab Redie, "The Morality of the U.N. Security Council Sanctions against Eritrea: Defensibility, Political Objectives, and Consequences," *African Studies Review*, Volume: 56, Issue: 2, Cambridge University Press, Sep 2013, pp. 145-161.

Cererea pentru impunerea sancțiunilor este din partea IGAD (majoritatea membrilor doreau pedepsirea Eritrei) prin Uniunea Africană. Uganda avea desfășurați soldați în Somalia, Kenia este sub amenințarea presantă Al Shabab iar Djibouti era într-o dispută cu Eritreea din 2008. Sancțiunile au declanșat un val de proteste în Eritreea dar și în mai multe capitale (Geneva, Canberra - Australia, Washington, D.C. și San Francisco).¹

La baza acestora stă dosarul propus de reprezentantul Somaliei la Națiunile Unite, Ahmed Ould-Abdallah construit în jurul unui raport din 2006 al Grupului de monitorizare al Națiunilor Unite pentru Somalia (MGS)² la care se referă și rezoluția Consiliului de Securitate 1676 (2006). Potrivit acestui raport au avut loc două evenimente suspecte care sunt în sarcina Eritrei dar fără să prezinte probe certe pentru susținerea interpretărilor. Consiliul de Securitate în loc să analizeze probele conținute în raport acuză Eritreea nu de înarmare, pregătire, participare la rebeliuni doar de sprijin politic, economic și logistic acordat islamistilor.³

În 2011, Kenia invadează Somalia și reclamă că trei avioane din Eritreea au aterizat în Baidoa localitate controlată de Al Shabab solicitând Consiliului de Securitate să sancționeze Eritreea. Ulterior se constată că Eritreea nu aprovizionează cu armament Al Shabab. Eritreea nu are graniță comună cu Somalia iar întreaga zonă este supravegheată internațional, fiind foarte improbabil să existe o conexiune Eritreea Somalia fără a fi observată.

Spațiul Marea Roșie, Golful Aden și Oceanul Indian aflat sub semnul amenințării pirateriei (operează nave militare franceze, americane, germane, olandeze, spaniole, chineze, rusești și japoneze) din fac Cornul Africii să fie cea mai militarizată regiune din lume.⁴

În 2013, Eritreea intră în crize succesive politice și economice de o intensitate serioasă; de la creștere economică și stabilitate politică se ajunge la o acumulare de tensiuni sociale foarte mari, procesul de naționalizare al resurselor și facilităților manufacturiere sub controlul statului devine un deziderat contestat.

Eritreea devine un stat aflat într-o continuă stare excepțională, realitate justificată de anii de violență, război și colonialism – rădăcini adânci în istoria politică, colonială care nu permit găsierea de soluții rapide.⁵

Creșterea puterii guvernărilor ca răspuns la crize specifică stării excepționale se reiterează în cazul în care este amenințat el sau suveranitatea sa, asumarea de către lider a deciziei de suspendare a constituției și întărirea controlului asupra populației prin restrângerea drepturilor și libertăților cetățenești.

Într-o perspectivă istorică starea excepțională există în Eritreea din perioada colonială, când regimul colonial italian taie legăturile cu spațiile vecine, în cadrul comunităților etnice, cu structurile de autoritate tradiționale chiar dacă regimul italian a fost de scurtă durată și concentrat în spațiile urbane.

Spațiul actual al Eritreei găzduiește un conglomerat de etnii cu istorii, culturi și religii diferite neputându-se vorbi despre o entitate națională unitară, fiind mai degrabă expresia unei crize continue de continuitate istorică, apartenență, identitate și cetățenie.

¹ Action Group for Eritrea (AGE). 2010. *Mutilating Eritrea along Its Lines of Cleavage: Unfinished Business*. www.eritreaco.uk. (accesat 25 ianuarie 2016).

² U.N. Monitoring Group on Somalia (MGS).

³ China Daily, 2009, *China Voices Concerns over UN Sanctions on Eritrea*, <http://www.chinadaily.com.cn>. (accesat 21 ianuarie 2016).

⁴ Bereketab Redie, "The Morality of the U.N. Security Council Sanctions against Eritrea: Defensibility, Political Objectives, and Consequences," *African Studies Review*, Volume: 56, Issue: 2, Cambridge University Press, Sep 2013, pp. 145-161.

⁵ Agamben Giorgio 2005, *State of Exception*. Translated by Kevin Attell. Chicago: University of Chicago Press, pp. 5-46.

În 1 martie 2016, președintele djiboutian Ismail Omar Guelleh arăta că apropierea dintre Djibouti și Eritreea depinde de eliberarea prizonierilor pe care Eritreea nega că îi deține.¹

În martie 2016, totuși patru militari djiboutieni sunt returnați de către autoritățile eritreene cei patru fuseseră făcuți prizonieri în timpul ciocnirilor de graniță maritimă în regiunea Ras Doumeira, din 2008. Scăderea tensiunilor între cele două state, ciocnirilor de graniță poate continua prin eliberarea de noi prizonieri, returnarea rămășițelor celor decedați de către Eritreea.

Detensionarea relațiilor dintre cele două state s-a făcut de către Qatar susținut din spate de Arabia Saudită interesată de a forma o alianță în zona Mării Roșii împotriva Iranului, pentru izolarea diplomatică și comercială a acestui stat.

Președintele Comisiei Uniunii Africane, Nkosazana Dlamini Zuma a salutat eliberarea prizonierilor subliniind rolul jucat de Qatar, solicitând aplicarea integrală a Acordului din 6 iunie 2010 încheiat între Eritreea și Djibouti sub auspiciilor Qatar.²

În 1994, SUA stabilește relații diplomatice cu Eritreea după separarea de Etiopia și declararea independenței, sprijinind procesul de independență. Noul stat are probleme de stabilirea graniței atât cu Etiopia dar și cu Djibouti care au degenerat în ciocniri armate violente.³

Djibouti are o semnificație specială din punct de vedere economic pentru Etiopia mai ales după 1998, când a izbucnit conflictul în regiune; astfel, importul și exportul de bunuri din Etiopia este dependent de portul Djibouti, port cu o capacitate redusă și cu costuri de operare foarte mari.⁴ Etiopia ar putea utiliza portul Berbera (937 km până la Addis Abeba) din Somiland sau portul Sudan (1.900 km până la Addis Abeba, dublu decât distanța până la Djibouti - 909) din Sudan, Mombasa și Lamu din Kenia ca alternative la Djibouti. Situația de securitate din Berbera este foarte precară datorită situației generale din Somiland dar și activităților rebelilor (ONLF).⁵

În Djibouti, alături de SUA Franța deține o bază militară ca expresie a intereselor sale în Africa de Est, între care o eventuală schimbare a suveranității teritoriului nu ar fi foarte bine primită. Japonia are și ea anumite facilități navale în Djibouti.

Discuțiile dintre Etiopia și Djibouti pentru o uniune politică sunt foarte avansate cu un puternic impact în balanța regională și asupra liniei maritime Suez-Marea Roșie, posibil o restaurare a rolului istoric al Etiopiei ca putere a Mării Roșie, posibilitate care generează o panică regională.⁶ O paralelă cu relația Marea Britanie – Hong Kong – China nu este exagerată; în 1894, Franța construiește un port dar relațiile Djibouti (antrepozit) cu Etiopia s-au menținut întotdeauna. Pe de altă parte, eritreanii manifestă o ostilitate apăsătoare atât împotriva etiopienilor dar și împotriva Djibouti ceea ce vine în ajutorul realizării uniunii politice Djibouti cu Etiopia.

¹ "Return of prisoners indicates changing Eritrean stance towards Djibouti, decreasing risk of cross-border fighting and interstate war," *Jane's Country Risk Daily Report*, Volume: 23, Issue: 61, 2016, Jane's Information Group, Coulsdon, United Kingdom, pp. 3-5.

² *The AU Chairperson welcomes the release of Djibouti prisoners by Eritrea*, African Press Organisation. Database of Press Releases Related to Africa, Mar 21, 2016, African Press Organization – APO, Lausanne.

³ *U.S. Relations With Eritrea*, Department of State Publication. Background Notes Series (Online), Mar 27, 2015, Washington.

⁴ "Security issues and cost will limit Ethiopia's efforts to improve cargo flow by using ports other than Djibouti," *Jane's Intelligence Weekly*, Volume: 7, Issue: 11, Feb 18, 2015, pp. 3-7.

⁵ Ogaden National Liberation Front (ONLF).

⁶ "Djibouti Reunion With Ethiopia: Global Impact," *Defense & Foreign Affairs Strategic Policy*, Volume: 43, Issue: 1, 2015, International Strategic Studies Association, Alexandria, United States, pp. 7-19.

Egiptul este susținător puternic al Eritreei contrabalansând poziția Etiopiei față de exploatarea bazinului Nilului; Egiptul nu este prea îngrijorat de extinderea relațiilor Etiopiei cu Israel, Arabia Saudită, chiar împărtășind anumite îngrijorări cu aceste state legate de situația din Yemen (deși se admite că o posibilă rupere între ”nord” și ”sud” ca o revenire la situația din 22 mai 1990) și activitățile Iranului.

Qatar care are o ostilitate pronunțată față de Arabia Saudită și Egipt este bancherul Eritreei este îngrijorat de această posibilă uniune politică; statul vecin Somiland este de asemenea interesată de evoluția acestei uniuni politice, fiind posibil să piardă avantajele comerciale legate de portul Berbera din concurența dar pe de altă parte, se poate proteja de încercările de control somalez.

Bibliografie:

1. Action Group for Eritrea (AGE), 2010, *Mutilating Eritrea along Its Lines of Cleavage: Unfinished Business*, www. eritrea.co.uk. (accesat 21 ianuarie 2016).
2. Agamben Giorgio 2005, *State of Exception*. Translated by Kevin Attell. Chicago: University of Chicago Press.
3. Bogale Befekadu, ”Eritrea's Relation with IGAD and the OAU/AU: The Domestic and International Dynamics,” *Alternatives: Turkish Journal of International Relations*, Volume: 13, Issue: 3, 2014, Fatih University, Istanbul Turkey.
4. Bruce Berman, ”Ethnicity, Patronage, and the African State,” *African Affairs*, 97, 1998, pp. 305-41.
5. Chairman of the Joint Chiefs of Staff, *Capstone Concept for Joint Operations: Joint Force 2020* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office [GPO], 10 September 2012), iii, 2016, <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a568490.pdf>. (accesat 2 ianuarie 2016).
6. China Daily, 2009, *China Voices Concerns over UN Sanctions on Eritrea*, <http://www.chinadaily.com.cn>. (accesat 5 ianuarie 2016).
7. ”Djibouti Reunion With Ethiopia: Global Impact,” *Defense & Foreign Affairs Strategic Policy*, Volume: 43, Issue: 1, 2015, International Strategic Studies Association, Alexandria, United States.
8. Duță Paul ș.a., *Africa – o țintă economică?* Editura Tehno Media, Sibiu, 2009.
9. ICER. 2011. *The Saga of the Eritrean Refugees and the Human Smugglers*. 14 September. http://iceritrefugees.org/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=112. (accesat 15 ianuarie 2016).
10. International Crisis Group (ICG), 2007, "Ethiopia and Eritrea: Stopping the Sliding to War." *African Briefing* No. 48 (November 5).
11. Levitt Peggy and R. de la Dehesa 2003, *Transnational Migration and the Redefinition of the State*. Ethnic and Racial Studies 26.
12. Lionel Cliff and Basil Davidson 1988, *The Long Struggle of Eritrea for Independence and Collective Peace*. Trenton, N.J.: Red Sea Press.
13. Oloka-Onyango Joseph 2004, "New-Breed" Leadership, Conflict, and Reconstruction in the Great Lakes Region of Africa: A Sociopolitical Biography of Uganda's Yoweri Museveni, *Africa Today* 50.
14. Ong Aihwa 1999, *Flexible Citizenship: The Cultural Logic of Transnationality*. Durham and London: Duke University Press.

15. Grigsby Wayne; Fox Todd; Dabkowski Matthew F; Phelps Andrea N., "Globally Integrated Operations in the Horn of Africa through the Principles of Mission Command," *Military Review*, Volume: 95, Issue: 5, Sep/Oct 2015, Fort Leavenworth.
16. Woldemikael Tekle M., "Introduction: Postliberation Eritrea," *Africa Today*, Volume: 60, Issue: 2, Winter 2013, Indiana University Press, Bloomington.
- Woodward Peter, *Crisis in the Horn of Africa: Politics, Piracy and the Threat of Terror*, New York, NY: I.B. Tauris, 2013.